

SZÉKESFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára
háshoz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Hirdetmény
a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor:
Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krért
igtattatik be.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden vasárnap.

7. szám.

Szerkesztői szállás: sz. István-utca 176. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének czimzandók; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak Klökner Péter kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel.
Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

— Kéziratok nem küldetnek vissza. —

Emlékezzünk régiekről!

„Enituit in bello sed obsolevit in pace.“ (Kint a harcban, elzüllött a békében). E latin mondat arra sem illett, a kire iratott, jobban, mint a magyar nemzetre a Mária-Terézia alatti nehéz harcok után. A hősök nyugalomba tevők diadalmas kardjaikat, lekérdezték a daliás termetű vitézről a hadi öltöny, hogy az úgy mondott civilizáció divatos foszlányainak adjon helyet. A magyar szó nem birt szalonképességgel s csak egyszerűbb házakban, kunyhókban huzta meg magát szerényen. Az irodalom terén néhány jeles elhagyatva munkált egymást biztatva, egymás műveit olvasva. A beteg nemzettet csakis oly drasztikus szerre adhatott nagyobb életjelt, melyet a nagy József császár kóstoltatott meg vele. Ez hatott. A nemzeti öltöny visszajött száműzetéséből, a magyar nyelv kezdé elfoglalni az öt megillető helyet; az irodalom nagyobb mérvben pártoltatott. A nemzeti színjátszó-társaság is zsenge erőkből alakulva próbát tett s kereste a helyet, hol sátorát *állandóan* felültesse, s addig-addig járt ide s tova míg *vándor* lett a nagy magyar hazában. Szatmármegye volt tudtom szerint első, mely 1793. aug. 27. kelt körlevelében felhívta a társmegeket, hogy követeik által a hadi segedelem huszad részét ajánlják fel országos színház alapjául, felhóván buzdításul, hogy miután „alig van egy népesebb város, melybe ne nem férkezett volna az idegen játékszin, melybe járogatnak hazánk fiai s idegen erkölcsöket ruháznak magukra, már többé nem arról lehet kérdés: legyenek-e játékszinek, hanem anyai nyelvünkön legyenek-e inkább mintsem idegenen?“

S mi lett az eredmény?

Talán elég ha ennyit mondok: Pestmegye 1797. eszt. jan. 16-án kelt levelében tudatja, hogy a budapesti „többé talán fel sem is állható“ színjátszó-társaság még a mult évben feloszlott s minden apróságai: mint öltözet, könyv a következő József napi pesti vásárkor kótyavetye utján eladatni fognak.

Azután szegény Thalia papjai megint vándorolhattak *ruha* — és játszhattak *könyv* nélkül.

Hosszasabb vándorlás után ismét Pesten találjuk magyar színészeinket, kik az 1808-iki június 22-én tartott pestmegyei közgyűléshez azon panaszzsal járulnak, hogy a német játékszin haszonbérlelével kötött új szerződés szerint Pesten hetenként csak *szerdán és pénteken*, Budán pedig *kedden és szombaton* tartható előadásokra vannak szorítva, s ott sem engedi nekik, hogy ünnep- és vasárnapokon általuk bérlendő külön épületben játszhasanak, sőt ha a szerződési napokra ünnep esnék, darabjaik előadásától őket akkor is megfosztja, holott jöttment idegeneknek szabadon megengedik, hogy erkölcsöket vesztegető mutatóványait előadhassák.

E tárgyban Pestmegye megkeresése folytán Fejérmegye is felirt a helytartótanácsához; a felirat azonban agyonhallgattatott.

1810-ben mint Pest ugy Fejérmegye is fölségfolyamodványt nyújtott be az iránt, hogy miután Pest városa saját költségén német színházat állított, engedtessek meg a magyar szintársaságnak a bástyafalakkal épült ó-színházat előadásokra használni vagy ha e részben akadály forogna fenn, engedtessek meg, hogy az új színházban a magyar a némettel felváltva adhassa elő mutatóványait.

Egyikből sem lett semmi. A helytartótanács tudatta a kérvényezőkkal, hogy a régi színház át nem engedhető, mert szépítési tekintetből lebontatni fog, az új színház pedig bérbe adva van.

1815-ben jelenti Pestmegye, hogy színházi fundust vett a hatvani-utczában 41500 frtért, melynek folytán Fejérmegye ujult erővel fogott a gyűjtéshez s az adakozó megyék közül egyedül Gömörmegye multa felül.

1818-ban Gömör, Borsod, Heves nem Pesten, de Miskolczon kívánták a nemzeti színházat állandósítani.

Erre Pestmegye felhívta a megyéket, nyilatkozatra.

Fejérmegye állhatatosan Pest mellett nyilatkozott, de tartva attól, hogy a szavazatok elágazása miatt a színésztársaság az állandósítás helyett ismét vándorolni lesz kénytelen, felhívá lelkes fiait s hölgyeit adakozásra, hogy 3 évig, míg a pesti állandó nemzeti színház felépülhet, a szini erők Székesfejérvárott tartassanak együtt. A felhívásnak az az eredménye lett, hogy Fejérmegye területén a jóknak javából valók 21318 frtot irtak alá az életrevaló eszme pártolására, Polimperger József pedig a székesfejérvári házában levő szintermet ingyen átengedte.

A színház Székesfejérvárott 1818. okt. 11-én nagy ünnepélyességgel megnyitattván s 1819. május 3-ig nagy részvét között folytonosan itt időzvé a színészek a pestvárosi nagy színházban kezdték meg előadásukat Kistfaludy Károly, „Tatárok Magyarországon“ című darabjával, hol kitünő diadalt aratván, távozásukkor három rendbeli verssel tiszteltettek meg.

A három év letelte előtt, miután lehetett látni,

TÁRGZA.

Vigasztalás.

Nem, — mégis e szív nem olyan kihalt még,
Minővé azt az emberek tevék,
Most érzem, hogy van még sok virága,
Van fénye, és van sugara elég.

Itt e magányos, elhagyott szobában,
Leverve, búsan, árván, betegen,
Itt érzem e virágok illatát, és
E fénynél lelkem' itt melengetem.

Fejem szédül, ajkam kintől vonaglik,
Keblem mélyén fohász nyilallik át,
De könyeimnek megtört tükörében
Boldog jövendő festi le magát.

A rég kiszenvetd fájdalom, e bús köd,
A nap jöttére felve elvonul,
És a remény, ez örök nap, szivárványt
Ragyogtat az ég minden tájirul.

Madárdal hangzik lenn-fenn körülöttem,
Virágillattól reszket im! a lég,
Szerelmet suttog fű, fa közelemben,
S én boldog vagyok, milyen nem valék....

Nem, — mégis e szív nem olyan kihalt még,
Minővé azt az emberek tevék,
Most érzem, hogy van még sok virága,
Van fénye, és van sugara elég.

Most érzem, hogy — bárha összeűzva
Haldoklanám is künn a utfelen —
Tört homlokomra csókok hullának,
Csókjaid, édes-kinos szerelem!

Udvardy Géza.

Az élet tükre.

Hatodik éj.

Orditott a vihar, mintha fogát húzták volna, zizegve hullott a hó, amelyet a bömbölő orkán hirtelen felkapott s halmokká emelt, betemetvén utat, házat és vándort. A varjak elgémberedve hullottak le a recsegő galyakról s a magas tornyok bádog tetejéről s a kis verebek mélyebben fűrták magukat a kazal oldalába, hogy a hideg áldozatai ne legyenek. Semmi nesz sem volt az utcákon, csak a szél és hó garázdálkodott, szóval itéletidő volt. És mivel a jóra való kutyát sem lehetett volna kivenni, Hilárius is lemondott mai napra a korcsmai élvezetről s végig nyújtózva pamlagán öblös csibukjából kedvtelve eregette a bodor füstöket. Közben-közben nagyokat ásított, mert a boldog semmitnemtevés untatta, a pipa eléggé nem mulattatta, más szórakozást pedig nem tudott magának teremteni.

Mily boldogtalan ember az, ki a könyvet s tudományt nem kedveli; a ki csak a tivornyák, multság, kártya és dorbézolásban találja gyönyörét. A könyv a legjobb, leghűbb házibarát. Nincs az életnek olyan viszonya, melyben elhagyna bennünket, ha mi el nem hagyjuk. Szomorúságunkban vigasztal, megnevetet, tudatlanságunkban oktat, felvilágosít, ha tévelygünk, utba igazít.

A könyvgyűlölő boldogtalanok közé tartozott Hilárius is.

„Elvész a tudomány nélkül való nép“ azt mondja az irás. Ezt mi jól tudjuk; de azért ha elveszünk is, keveset törődünk a tudományval. Köznépünk kerüli az olvasmányt s inkább korcsmában fecsérli el megtakarított fillereit, minthogy műveltségi fokához mért könyvet venne, a minek felolvasása által egész családja épülne, gyönyörködne; az iparososztály elégnék tartja, ha rangján túl pöffeszkedik, ha áldotmányával, hamis okoskodásával a sörödétkben s mulatóhelyeken bámulókat gyűjthet maga körül; a középosztály, a földbirtokosság túlságos piperére költi jövedelmét s fennen hordja fejét, ha női osztályának czifra ruháját megbámulják s az a szomszédasszonyban talán még rozsz vért is csinál.

Járd el azokat a házakat, a melyek czifrálnak, fenhéjáznak s századikban alig találisz a naptáron kívül egyéb könyvet, vagy ha a házikisasszony szeret olvasni, bizonyosan kölcsönzött könyvet olvas és jaj a kölcsönadónak, mert vagy sohasem kapja vissza könyvét, vagy csonkán kapja vissza, mert a ki soha nem költött könyvre, nem tudja azt becsülni, nem tudja, hogy az drága kincs.

Mondd az embereknek, hogy vegyenek könyvet s olvassanak, egy rész azt fogja válaszolni: — megélek én a nélkül is —; a másik azt: — nem érek én rá, hogy olvassak —, pedig a nap fele részét kávéházban ásitozza le; a harmadik azt mondja, és ez a legostobább: — minek olvassak, hiszen mind tudom én is, a mit a firkászok irnak. Ez osztályhoz tartoznak legin-

hogy a pesti nemzeti színház építése meg sem kezdte, hamarjában felépülni nem fog; Kolosváry Pál fozsolgábiró s színházi főigazgató jelentése folytán Marich István Dávid akkori alispán megyegyűlési megbízásból új 3 évi biztosítás indokából felhívta a megye karait és rendeit, mely felhívásnak ismét kedvező eredménye lett, egyszersmind a tudunai megyék hatóságai is megkeresettek pártolás végett, melyek közül Baranya-, Tolna- és Pozsonymegye nevezetesebb összegekkel járultak az ügy előmozdításához.

Az új 3 évteltével sem építették fel a pesti nemzeti színház, még 1825-ben is 3000 forinttal segélyezte a megye a székesfejevári színtársulatot s az évben őket Ináncsy Pap Gábor megyeileg nevezett aligazgató felügyelete alatt a pozsonyi országgyűlésre nagy költséggel felküldötte, követeinek pedig utasításul adta: hogy az előbbi országgyűlésből kelt aláíratatos felirásoknak értelméhez képest Pesten az állandó nemzeti színjátszó társaság fentartását sürgezzék.

A színjátszó társaság dicsőséget aratott, de az utasításnak kívánt eredménye nem lett.

A visszatért színészek már csekélyebb pártfogással előadásait tovább is folytatták, míg 1826-ban Székesfejevárra német színészek érkezvén, Horváth József és Komlóssy Ferenc színigazgatók megköszönvén a 7 éves pártfogást, arra kérték a megyét, hogy mint eltávozókat a „fejérmegyei” címet megtarthassák s a díszletek, ruha és könyvtár használatukra átengedtesse.

Kérésük megadtván, az 1827-ben átvett színházi készletekkel nyakukba vették szegények nagy Magyarországot és vándoroltak tovább-tovább.

Pápáról veszülék ismét híreket, honnan 1828-ban Fejérmegyéhez segélyért folyamodtak.

Ez alkalommal felkérte megyénk Pestmegyét, hogy miután a Pesten vett hatvani utcai fundus is már eladatott, adná vissza a pesti nemzeti színházra küldött összeget, hogy azt a fejérmegyei most már vándor színészcsapat gyámolítására fordíthassák.

Tagadó válasz érkezvén, többé a fejérmegyei színtársulatról nincsen emlékezet.

Annyit tudunk csak, hogy 1829-ben egy magyar színtársulat Kassán telepedett meg s Abaujmegye pártfogása alatt addig működött, míg onnét részben Budára szakadt, később pedig onnan 1837-ben a felépült pesti nemzeti színházba átköltözött.

Tagadhatatlan, mikép nagy érdeme van Pestmegyének, hogy a színészetet buzgó kitarással Pesten állandósította; megilleti a méltó elismerés Abaujmegyét és Kassát, hogy az állandósítás koráig a színi erőket együtt tartá; de senki sem fogja nehezíteni, ha azon dicsőséget Fejérmegyének igényeljük, hogy a színészet bölcsőjét 7 éven keresztül teljes odaadással s honfiai hűséggel ringatta.

Még áll a régi színház az idők sora által megviselve; még él s élni fog örökre azok emlékezte, kik a palotától a kunyhóig e megyében meghozták az áldozatot a színművészet oltárára.

kább azok, a kik urfiaknak születtek, de urfiasságban nem részesültek.

Mintha ólmot kötöttek volna az idő lábaira, oly lassan haladt. Hilárius minden percében órájára tekintett, végre nagy nyújtózással kiáltotta: — még csak hét óra!

Egyszerre kénközság töltötte be a szobát s Lucifer szava hangzott: — Lelkemből örülök, hogy társaságom nélkül unatkozol.

— Hozott Isten — mondá Hilárius — legalább nem kell a perceknek ujjaimon számlálnom.

— Ne légy ördögkárómó, feltevévén rólam, hogy én Isten segítségével járok.

— No hát hozott az ördög — igazítá helyre Hilárius.

— Te is ember vagy, mint Éva barátjának többi maradéka, — mondá Lucifer vigyorogva. — Istentekre legkevésbé gondoltok; de azért neve mindig ajkatokon lebeg és ez így van jól, ennek örülnek Sátán országában, mert mind-mind közelebb jő az idő, midőn a Sátán uralma lesz túlnyomó e földön s beteljesedik az, mit sokan nem akarnak hinn, hogy lesz egy akol s egy pásztor.

— Ugy látszik te saját szemüveden nézed a világot és sokkal rosszabbnak tartod az embereket, mint minők valóságban — válaszolá Hilárius. — Mindaddig míg a templomokat zsúfolva látod hívőkkel és buzgólkodókkal: a ti országotok messze van, — tevé utána.

Lesz szerencsém az általam kiadandó „Színészet Székesfejevárról 1818 — 1826” című egyedíratban az áldozóknak nevük telemlítésével is megadni a kellő méltánylatot, addig is legyen áldott emlékeztető, mert annak idejében honfiai kötelességüket híven teljesítették.

Még csak pár szót záradékul.

Szabad királyi Székesfejevárnak más időben élő más polgárai megértve az igét, hogy a magyar színpad a nyelv csinosodásának, terjedésének egyik hatalmas eszköze s a nemzetiség ápolója: a rozzant ó színház helyett díszes csarnokot emelnek s szívesen várják Fejérmegye lelkes fiaitól s leányaitól, hogy e nemes munkának sikeréhez részvényösszegeikkel szintén járulni fognak.

A színházépítő társulat elnöke Szógyény Marich László főispán ő nagyméltósága e napokban küldi szét e czélra buzdító felhívását s bizton hiszi Székesfejevárt, hogy mint a 20-as években dicső emlékü rokonának Marich István Dávidnak kiáltó szava megyszerte meghallgatva lön s fényes eredményre vezetett, ő nagyméltósága felhívása sem fog a pusztában elhangzani s hogy meg fogják mutatni a megye jobbjai, hogy midőn a színművészet pártolásáról van szó, elődeik nyomán járni nem csak képesek, de készek is.

Fekete János.

A bécsi világkiállítás érdekében.

(Vége.)

Itt egyúttal azon körülményre is ajánlanók a bejelentők figyelmét fölhívni, hogy minden kiállítóknak joga van, a kiállítási helyiségeket a világkiállítás egész tartama alatt beléptidíjmenten látogatni, a mi teljértelmét úgy nyeri, ha figyelembe vétetik, hogy egy állandó belépti-jegy ára 100 o. é. forintban tervezetik megállapítani.

Ez átiratunk kapcsában egyúttal oda hatni kérjük a t. főbizottság szíveségét, hogy a bejelentők kiállításukkal idejekorán elkészüljenek, úgy, hogy a beküldésben fennakadás ne történjék.

A beküldés módjait illetőleg, hivatkozunk azokra, mik e részben az általános kiállítási szabályzatban foglaltak, ezeknek todalékképpen azonban szükségesnek látjuk, még a következőknek megjegyzését:

a) a kezelés egyszerűsítése czéljából országos gyűlhelyek állítanak fel, a hol a szabályszerűen besomagolt kiállítások a bizottság által e részben legközelebb közölteendő szabályzatok értelmében a kiállítási bizottság megbízottjai által tovább szállítással átvitetnek; ily gyűlhelyekül Pest, Pozsony, Soprony, Miskolcz, Temesvár, Szeged, Pécs, Nagy-Kanizsa, Debreczen, Rima-Szombat, Fiume, Nagy-Szeben és Kolozsvár városok szemeltettek ki, melyek bármelyikéhez fordulni a kiállító tetszésére bizatik.

Az V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII., XIV. és XV. csoportokba tartozó tárgyak f. é. febr. 20-ától kezdve küldhetők be, márczius 20-a után a gyűlhelyeken küldemények többé el nem fogadotnak.

A szállítási költségeket illetőleg, azok az egyes kiállítókat csakis a gyűlhelyekig terhelik, innen tovább a szállítás a kormány költségén fog eszközöltetni, oly megszorítással azonban, hogy a mennyiben az illető

— Hahaha! — kacagott Lucifer, úgy hogy kacagása csaknem elnyomta a vihar bömbölését.

— És mi van azon kacagni való, a mit mondtam? — kérdé Hilárius álmétködvén.

— Az — felelé Lucifer — hogy te mind hívők és buzgólkodóknak képzeled azokat, a kik olvasóval vagy anélkül, kivált ünnepeken, meglátogatják a templomokat. A miveletlen, a tudatlan, a gonosz elme egy templomba s imádkozik is; de azért, hogy Isten segítse meg a szomszéd lúdjá elorzásában, hiszen gondolja magában: — majd leimádkozza; a nők elmennek, hogy új suhogó selyemruhájukat s búbos kalapjukat fitogtassák s imádkókat szerezzenek, vagy imádkók által bámultassanak; a férfiak elmennek, hogy szemeket hizlalják a nők seregének bájain. Oh vajmi kevés lélek csüng az oltáron.

— Én pedig azt hiszem, hogy Krisztus követőinek roppant a száma, — állítá Hilárius.

— A kik Krisztus nevét vallják, azok sokan vannak; de a kik Krisztust követik, azok napról napra fogyatkoznak, — válaszolá Lucifer. — Olvastad-e a bibliát, a melyet ti szent könyvnek tartotok? — folytató. — Ha olvastad, tudod, hogy midőn Krisztus negyven napig börtölt a pusztában, a sátán felvivé őt egy magas hegyre, és megmutatá neki a fölkerekesség minden országait egy pillanathán, és mondá neki: „Neked adom mind e birodalmat és ezek dicsőségét, mert nekem adtatt azok és a kinek akarom, annak adom. Ha tehát mándandaz engem, mind teid lesznek.” És tudod-e mit felelt Krisztus, a ti fejetek? — Irva va-

kiállítás Bécsben eladottnék, a szállítási díj 50%-a utólag visszatérítendő leszen.

Végül még az egyes kiállítások biztosítása tárgyában felhívjuk a t. főbizottság figyelmét az általános szabályzat 43. §-a azon intézkedésére, mely szerint kiállítások biztosítása minden egyes kiállítóknak szabad tetszésére bizatik. Azonban a kiállítási bizottság a kiállítóknak e részben is segítségére óhajtván lenni, midőn ezt a t. főbizottságnak tudomására juttatná, egyúttal fölkéri szíveségét a következőknek a bejelentőkkel közlésére:

a) azon kiállítóknak nézve, kik az ezen körlevélünk elején kifejtett okoknál fogva a helypénz fizetése alól mentek maradnak, a biztosítás is díjmentesen fog eszközöltetni, ha és a mennyiben a területalványokhoz mellékeltek nekünk beküldendő nyilatkozaton kiállítási tárgyaiknak valódi és nem képzeleti értékét följegyzik;

b) a többi kiállító tárgyai szintén biztosítottak, ha azok a nevezett nyilatkozaton tárgyaik valódi értékét szintén följegyzik s egyúttal az általuk fizetendő illetmények 50%-nak beküldésekor egyszersmind a biztosítási díjat is beküldik; ez utóbbit illetőleg, kérjük őket szívesen értesíteni, hogy az az osztrák és magyar biztosítási intézetek által a biztosítandó érték 1%-ban lett megállapítva.

Műtárgyak, drágakövek, minták és más egyéb tárgyak, melyek csak képzeleti vagy legalább a forgalmon kívüli értékkel bírnak, a biztosítás tárgyát nem képezhetik.

Hatósági élet.

— A városi legtöbb adófizetők (virilisták) névsora: Almásy Ferencz, Balog Lukács, Bierbauer János, Boros Imre, Braun József, Cláma Alajos, Deutsch József, Eisenbart Agoston, Felmayer István, Fekete Pál, Felner Sámuel, Gebhardt Ignác, Györy József, Gyurkovics Imre, Herczog Jakab, Horváth Dezső, Hoffmann István, Hübnér Ándor, Karl György, Kövesy Ferencz, Légman Alajos, Major Ferencz, id. Námesy Ferencz, Oberrecht Mátyás, Prohászka László, Pfan Dániel, Pick Ignác, Perl Sándor, Reichardt Mór, Schaller Pál, dr. Say József, Say Ferencz, Say Rudolf, dr. Szendefy József, Szepelt Ignác, Szekő Kristóf, Szöllösy Pál, Szabady László, Schlesinger Lipót, ifj. Schlamadinger József, Tolnay János, Turják János, Valch Károly, Végh Károly, Zalay Alajos.

— A megyei közkórházi választmány folyó évi február hó 11-én tartott ülésében egy szűkkörű bizottságot nevezett ki kebeléből, mely a pénzügyminiszter ő nagyméltósága által a megyei közkórház javára engedélyezett sorsjáték tervezetét fogja kidolgozni. A nyereménytárgyak értékes arany- és ezüst-neműek lesznek.

— A sárkereszturi sorozójárás ujonczozási eredménye: Állított a közös hadseregbe összesen 135. A honvédséghez besorozott: a II. korosztályból 25, a III. korosztályból 17, összesen 42. A sorozástól távol maradtak: a I. korosztályból 173, II. korosztályból 113, III. korosztályból 121, összesen 407.

Egyletek és intézetek.

— A „Székesfejevár” folyó évi 4-ik számában Schlésinger Lázárné urhölgy, ki a helybeli nőegylet-

gyon: a te uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj. Mondd meg nekem, hány van követőinek sorában, a ki nem a világ minden birodalmáért, de csak egy ezres bankóért az ördögnek nem adná lelkét? Csak találd el, hogy az igazság fontjának egyik serpenyőjébe hány aranyat kell vetned és a bíró részéde fogja lebillenteni az igazságszolgáltatás mértékét; pénzért a legnemesebb kötelességtől, a haza szolgálatától felment az orvos; ha nem kimész áldozatot, bejuthatsz a nőszív kamarájának legmélyebb rejtekébe és magadévá teheted azt, pedig holtigani hűséget esküdött férjének; pénzért orgyilkost szerezhetsz, a ki megöli ellenségedet; a fiu kész megölni szüleit, hogy annál hamarabb örökséghez juthasson; az emberek nyomorult hivatalért ebként esúsznak a hatalmasok lábai előtt, pedig azok is porból lettek és porrá lesznek, mint ő, a csuszómászó féreg. Szóval vásár a világ, melyen a hatalmasok veszik a lelkeket és a kicsinyek áruba bocsátják a meggyőződést.

— Te úgy beszélsz — szól közbe Hilárius — mintha a világ haramiák barlangja volna; én azt hiszem, hogy ha minden osztályban találtatnak is elvete-medettek, de találtatnak nemes kivételek is.

— Bohó te! — kacagott Lucifer — hiszen ha nem volnának kivételek: akkor megtörve Isten hatalma, a sátán ülne a világ kormányá polczán. Én csak azt állítottam, hogy az emberiség nem halad, hanem hátramegy; a szellemvilág nem emelkedik, hanem alásllyed; a jellem nem szilárdul, hanem hajthatóvá lesz; a becsületesség nem erősül, hanem lazul és vész, s ti